

Levélváltás

William

W. Howells-szel

A „Tiltott régészet” az Egyesült Államokban is nagy vihart kavart. Michael A. Cremo régészekkel, paleontológusokkal, filozófusokkal és a tudomány számos más képviselőjével került kapcsolatba, egyetemeken, tudományos konferenciákon tartott előadásokat. S íme, néhány év leforgása alatt a könyv visszhangjai egy újabb tekintélyes méretű kötetben, a mintegy 600 oldalas „Forbidden Archeology's IMPACT” (a „Tiltott régészet visszhangja”) című könyvben láttak napvilágot! A gyűjtemény konferenciákon elhangzott előadások anyagát, újságcikkeket, a vezető tudományos körök recenzióit, hozzászólásait, illetve az ehhez kapcsolódó szakmai levelezést tartalmazza. A rendkívül érdekfeszítő dokumentumanyagból ízelítőül kiválasztottunk egyet: Michael A. Cremo és William W. Howells levélváltását.

Dr. William W. Howells a Harvard Egyetem tanára, napjaink egyik legtekintélyesebb fizikai antropológusa.

Levél William W. Howells-től, 1993. augusztus 10.

Köszönöm, hogy elküldte nekem a *Tiltott régészet* egyik példányát. Igen gondos erőfeszítésről tanúskodik, ami a témában publikált anyag kritikai összegyűjtését illeti. Alaposan átnéztem. Bizonyára Ön is tisztában van vele, hogy a szakemberek általában nem olvassák el a-tól z-ig a szakterületüket érintő irodalmat, többnyire csak a kulcsfontosságú részekre térnek ki. Meg kell mondanom, továbbra is megrögzött, megcsontosodott szkeptikus vagyok.

A szakmabeliek legnagyobb része, mindegy, hogy helyesen vagy sem, az emberi evolúciót a kezdeti formáktól a fejlettebb főemlősökig tartó elágazások sorozatának tekinti, amelyben az ember viszonylag későn jelent meg. Lábai az emberszabású majmokéból alakultak ki, megnövekedett agya szintén tőlük származik. Különösen a fogak mutatnak közeli kapcsolatot a miocén kori emberfélékkel. Ez egy egyértelmű törzsfajlódási modell.

Az ezt a modellt tükröző modern emberi lények felbukkanása egy sokkal korábbi időpontban, valójában egy olyan korszakban, amikor még egyszerű főemlősök sem léteztek, amelyek lehetséges elődeik lehettek volna – ez nem csak az elfogadott modellre nézve lenne megsemmisítő hatással, de az evolúcióelmélet egészére is, ami mostanáig azért elég szilárd lábakon állt. Egy jó elmélet elengedhetetlen jellemzője köztudottan az, hogy nem lehet megcáfolni. A javasolt hipotézis egy olyan folyamatot követelne meg, amelyet az általunk ismert evolúciós elmélettel valószínűleg nem lehetne összeegyeztetni, és úgy vélem, hogy ebben a vonatkozásban is magyarázatra szorulna. Nem beszélve arról, hogy mindez a tudományos kreacionisták számára is jókora fejtörést okozna.

Még egyszer köszönöm, hogy elküldte nekem a könyvet. Érdeklődéssel várom, milyen visszhangjai lesznek.

Levél William W. Howellsnek, 1993. szeptember 25.

Köszönöm, hogy elküldte véleményét könyvemről, a *Tiltott régészetről*. Levelében említi, hogy „továbbra is megrögzött, megcsontosodott szkeptikus” marad. Én is szkeptikus termé-

szetű vagyok, bár negyvenöt éves zsenge koromnak köszönhetően a csontjaim talán kevésbé ropognak.

Érdekes kérdéseket vetett fel, melyeket a lehető legbehatóbban és legegyszerűbben szeretnék megválaszolni. Örülnék, ha párbeszéd alakulna ki közöttünk az Ön által felvetett kérdésekről. Nem tudom, mi erről a véleménye. Gondolom, nem szívesen bonyolódna bele egy hosszúra nyúló és fárasztó levelezésbe. Ha ennek ellenére úgy látja, nem lenne teljesen haszontalan a számunkra – két szkeptikus számára –, ha véleményt cserélnénk egy mindkettőnk számára érdekes témáról (persze amennyiben az idő engedi), annak nagyon örülnék.

Az alábbiakban reflektálok az Ön által felvetett problémákra.

Egyetértek Önnel, hogy az evolúció elmélete mostanáig elég szilárd lábakon állt – már ami a fennmaradási képességét illeti. Természetesen más magyarázatok is léteznek a világon az élet eredetére, ahogy azt Ön is jól tudja. Úgy tűnik, hogy az emberek nagy többsége valami másban hisz. Ez még az Egyesült Államokra is igaz az általam olvasott közvélemény-kutatások tanúsága szerint. Bizonyos szférákban azonban az evolúció továbbra is egyeduralgódó. A szinte abszolút fennhatóság főbb területei a modern oktatási intézmények és a legtöbb egyetemet végzett ember elméje, akik a mai technológiai társadalom legfontosabb és legbefolyásosabb pozícióit töltik be, különösen a kormányban, az igazságszolgáltatásban és a médiában. Ez kétségkívül Darwinnak és mai tanítványainak rendkívüli tehetségét dicséri. A darwini evolúció hatalomra jutása bizonyos szempontból valódi intellektuális diadal volt. Ezzel együtt úgy vélem, hogy az elmélet számos aspektusa, beleértve a legalapvetőbbeket is, nyitva áll a kihívások és bírálatok előtt.

Ami a fogakat illeti, Charles Oxnard nemrégiben – a *Tiltott régészetért* cserébe – küldött nekem egyet új, *Leletek, fogak és nemiség* című könyvéből, amit igen érdekesnek találtam. Még akkor is, ha kizárólag a jelenleg elfogadott leletekre szorítkozunk, több, egymástól gyökeresen eltérő módon lehet az emberfélék között fennálló elágazási kapcsolatokat felvázolni. Dr. Oxnard, ahogy arról Önnek is kétségtelenül tudomása van, az erőteljes testalkatú *Australopithecus*-féléket, a vékonyabb felépítésű hominidákat, az afrikai emberszabású majmokat, a *Homot* és a *Pongot* egy nagyobb mértékű hominida-elágazás különálló vonalainak tekinti.

De térjünk rá az Ön által említett legfontosabb kérdésre, nevezetesen arra, hogy egy átfogó alternatív magyarázatot kell felmutatnunk. Azt hiszem, ugyanolyan fontos, hogy megteremtjük a tényleges igényét egy alternatív magyarázatnak, mint az, hogy ilyen magyarázattal szolgáljunk. Máskülönben a javasolt alternatív magyarázat, akármennyire elegánsan és gondosan van is kidolgozva, lényegtelennek fog hatni azok számára, akik kimondottan intellektuális alapon váltak az evolúcióelmélet legelkötelezettebb híveivé (szemben azokkal, akik a szakmai tekintélyelvnek engedelmessé, vagy szektáriánus okokból fogadják el).

Azért választottam pont az emberi evolúciót ahhoz, hogy próbára tegyem az evolúció általános elveit, mert számos szakember az emberi evolúciót tartja az evolúciós folyamat egyik legjobban dokumentált esetének. E konkrét precedens alapján viszont úgy találtam, jogos a feltételezés, hogy valami nem stimmel, nem csak az emberi evolúcióval, de az evolúcióval általában sem. Két szempontból is sántít az egész. Egyrészt, úgy tűnik, hatalmas mennyiségű leletanyag van, ami ellentmond a jelenlegi nézeteknek, másrészt pedig működik egy szerteágazó „tudásszűrő” folyamat, ami eltussolja, illetve hatástalanítja az ilyen bizonyítékokat.

Leginkább ez az utóbbi tényező foglalkoztat engem. Amennyire én meg tudom ítélni, az emberi evolúcióra vonatkozó bizonyítékok szűrése egy jelenleg is zajló folyamat. Folyamatosan nyomon próbálok követni a kurrens szakirodalmat, és mindenütt ennek a szűrésnek

a jeleit tapasztalom. Glenn Conroy például Russell Ciochon (és szerzőtársai) *Más eredetek: az emberi őstörténet óriásmajmának nyomában* című könyvéről megjelent ismertetőjében így ír (*J. Hum. Ev.* 1991, 21:233-35): „Úgy tűnik, a szerzőket nem izgatta különösképpen az öt különálló emberi zápfog felfedezése, egészen addig, amíg ki nem derült, hogy a kőületek régebbiek, mint ahogy azt eredetileg gondolták (kb. 500 000 évvel, ahogy azt az elektronperdület-rezonancia [Electron Spin Resonance] kormeghatározási módszerével a McMaster Egyetem kutatója, Henry Schwarcz egy sertésfog segítségével meghatározta). A kezdetben a *Homo sapiens*nek tulajdonított fogat kizárólag a kormeghatározási eredmények miatt tulajdonították később a *Homo erectus*nak. Erre bizonyára összevonják néhányan a szemöldöküket, hiszen a legtöbb paleoantropológus tisztában van azzal a ténnyel, hogy ha a taxonómia kizárólag a geológiai koron alapul, a származástani besorolás nem egyéb a *circulus vitiosus* pusztá ujjgyakorlatánál.” Még nem vizsgáltam meg közelebbről ezeket a fogakat, de a *Tiltott régészet* anyaggyűjtése során szerzett tapasztalataim alapján azt kell mondanom, hogy máris gyanússá váltak a szememben. Lehet, hogy egy újabb példa ez az elfogadottnál jóval régebbi *Homo sapiens*re?

Egy másik példa – ezúttal a *L'Anthropologie*-ből (1990, 94:321-34) – G. Onoradini (és mások) beszámolója a marokkói Saissi Formációban talált acheuli kőeszközökről, amelyeket korábban pliocén korúnak tartottak (hivatkozások: Choubert 1965, Taltasse 1953, Choubert és Faure-Muret 1965, Martin 1981). Mivel a formáció egyik pontján fejlett kőeszközöket fedeztek fel, a szakembereket ez arra készítette, hogy középső pleisztocénra változtassák a korát. Az eszközökről ezt mondták: „Ceci constitue le premier élément de datation anthropique d'une formation qui n'a pu être datée par aucune autre méthode”. Más szóval, mindenképp a kőeszközök jelenléte miatt változtatták meg a lelőhely korát pliocénról középső pleisztocénra. Magától értetődőnek tekintik, hogy fejlett acheuli eszközök nem lehetnek korábbiak a középső pleisztocénnél. Ezt az esetet sem vizsgáltam meg közelebbről, de szkeptikus lévén, némileg élek a gyanúperrel.

Levelében megemlíti, hogy képtelennek tartja azt, hogy anatómiailag modern emberi lények főemlős elődeik előtt léteztek már. Nem tudom, mi történne akkor, ha valaki mélyreható vizsgálatnak vetné alá a főemlős-leletek feltárásainak történetét is. Amikor tanulmányozni kezdtem a hominidákat, csak a közismert hipotézisekről és az azokat alátámasztó bizonyítékokról volt tudomásom. Ami ezeket a tankönyvekben olyan szépen bemutatott alátámasztó bizonyítékokat illette, hát azt gondoltam, hogy ez a teljes leletanyag, ennyi és kész. Őszinte meglepetéssel tapasztaltam, hogy mégsem ez a helyzet, és hogy egyfajta tudásszűrő folyamat húzódik meg a dolgok háttérében. Tehát a főemlősök története talán sokkal régebbre nyúlik vissza, mint azt sokan hiszik. Ha utánanéznék, lehet, hogy számos olyan esetre bukkannék, amikor a geológiai formációk korát ahhoz igazították, hogy milyen jellegű főemlős maradványokat találtak bennük. Az is lehet, hogy nem, de anélkül, hogy behatóan tanulmányoznám az anyagot, a hominida-leletekkel kapcsolatos tapasztalataimból kiindulva, ebben nem vagyok olyan biztos.

Jelenleg fejlett növények és rovarok maradványaival foglalkozom, amelyeket kambriumi formációkban találtak. A kézenfekvő magyarázat természetesen az, hogy benyomulások maradványokról van szó. A meglehetősen nagy terjedelmű eredeti jelentésekkel kapcsolatos kutatásaim azonban nem ezt látszanak igazolni. Mindezt egy következő könyvben dokumentálom majd.

„Már megint a régi nóta!” – mondhatja erre Ön. „De mi van az alternatív magyarázattal?” Pusztán az érvelés kedvéért tételezzük fel, hogy Ön valóban szükségesnek tart egy ilyen

magyarázatot; ezért nagy vonalakban felvázolom Önnek egy magyarázat néhány kiinduló gondolatát.

A jelenlegi evolúcióelmélet egy olyan világszemléletbe ágyazódik, amely Európában, nagyjából az elmúlt három-négyszáz év során alakult ki. Még ha szó is esik benne Istenről, csak mint a mechanizmust irányító törvények távoli, transzcendentális őrét említik. Ez a nézet, amit egy barátom „a felvilágosodás konszenzusának” keresztelt el, meglehetősen különbözik attól a korábbi európai világképtől, amely a világot szerves egészként fogta föl, melynek anyagi szubsztanciáját nem csupán egy Legfelsőbb Isten, de számtalan félisten, félistennő, természeti lény stb. uralta és irányította. Ebben a világképben a mindennapi fizikai törvények mellett másfajta törvények is léteztek, amelyek felette álltak a megszokott fizikai törvényeknek. Azt mondanám, hogy történeti szempontból a zsidó-keresztény hagyomány volt az, amely elősegítette a mechanisztikus világnézet kialakulását, azáltal, hogy kiiktatta az univerzum félisteneit és szellemlényeit, és diszkreditálta a paranormális jelenségeket, a Bibliában szereplő néhány csodát kivéve. A tudomány ennél tovább ment, és a néhány megmaradt, megtűrt csodát is megfosztotta hitelétől, különösen azután, hogy David Hume támadást indított ellenük. Hume lényegében azt mondta, hogy amennyiben választanunk kellene, hogy egy mégoly szavahihető tanú paranormális eseményről szóló beszámolójának higgyünk-e, vagy a fizika törvényeinek, ésszerűbb a paranormális esetet leíró tanúvallomást kétségbe vonni, bármilyen jól adatolt és meggyőzően tanúsított legyen is az. Jobb, ha azt gondoljuk, hogy a szemtanú tévedett vagy hazudik. Paranormális jelenségekre utaló bizonyítékok szerintem még ma is szép számban előfordulnak. Sajnálatos módon ezeket a bizonyítékokat a társadalom intellektuális berkeiben elnyomják, mégpedig ugyanannak a tudásszűrő folyamatnak a révén, ami az általános evolúcióelméletnek ellentmondó kézzelfogható tények eltussolásáért is felelős.

Tulajdonképpen nem hiszem, hogy egy levél lenne a megfelelő forma arra, hogy mindent bemutassam. Egy könyv (talán több is), alkalmasabb lenne rá. De sok múlik azon, vajon Ön hajlandó-e párbeszédet folytatni ezekről a dolgokról. Ha érdekli, a körvonalakon túl a tartalomról is mondhatok majd néhány szót. Most csak annyit, hogy ahhoz, hogy egy alternatív magyarázatot tudjunk bemutatni, voltaképpen a darwini evolúcióelmélet alapjául szolgáló valóságképünk egészen kell változtatnunk. Ha valaki elfogadja, hogy a valóság kizárólag atomokat és űrt jelent, a darwini evolúció teljesen helyénvaló mint az egyetlen kutatásra érdemes magyarázat. Szerencsére már támadt néhány rés a felvilágosodás konszenzusán, és még a társadalom értelmiségi szférájában is sok olyan tudós tevékenykedik, akik aktívan kutatják a paranormális jelenségeket, az UFO-k erőszakos emberrablásaitól kezdve a reinkarnációs emlékekig és a szellemi gyógyításig. Például létezik egy 1900 tagot számláló Finom Energiákat és Energiagyógyítást Kutató Nemzetközi Társaság, ahol a tagok 17%-a orvos, 28%-a pedig nagydoktori címmel rendelkezik. E csoport elsődleges kutatási területét olyan fiziológiai változások képezik, amelyek paranormális folyamatok eredményeként következtek be. Tudnék más példákat is felsorolni. A lényeg az, hogy ha demonstrálni tudnánk, hogy a szerves szövetek képesek „finom energiák” hatására átalakulni, akkor az némileg megnyitná az utat a darwini evolúciós elképzelésekkel szembeni alternatív magyarázat előtt.

Ami a mai társadalom élenjáró köreiben zajló szellemi áramlatokat illeti, szerintem ahhoz az állapothoz közelítünk, ami akkor létezett, amikor Darwin előterjesztette elméletét. Abban az időben az élő dolgok eredetére vonatkozó, és a valóság végső természetének különböző felfogásain alapuló magyarázatok sokasága versengett egymással a társadalom értelmiségi köreiben. Nem csak a bibliai kreacionizmus és a darwinista materializmus létezett, hanem egy sor alternatív nézet is. Wallace elmélete például egyfajta szellemileg irányított

evolúcióról beszélt. Mások éltető lendületről beszéltek. Megint mások, köztük Richard Owen is, a platóni archetípusokhoz hasonló elméleteket vallottak.

Azt írja, hogy „mindez a tudományos kreacionisták számára is jókora fejtörést okozna”. Egyetértek Önnel. De néhányuk egy kicsit szélesebb látókörű, mint ahogy azt feltételeztem. A német Siegfried Scherer például, aki kedvező recenziót írt a *Tiltott régészetről*, egy fiatal-föld bibliai kreacionista.

Ön azt mondja, kíváncsian várja, hogy milyen visszhangjai lesznek a *Tiltott régészettnek*. A visszhang olyan, amelyet szerettem volna. Különböző tudósok – a történelem, a tudományszociológia, a szellemtörténet, a filozófia, a vallástudomány, sőt még a fizikai antropológia szakterületéről is – udvariasan fogadták, sőt komolyan vették. Néhány keresztény kreacionista, köztük Duane Gish, nagyon szépen reagált rá. És ahogy számítani lehetett rá, a tudomány „peremvidékéről” is érdeklődnek iránta. Az, hogy a könyv iránt mutatkozó érdeklődés túlmutat ezeken a határokon, számomra elég.

Remélem levelem jó egészségben találja Önt arra fönt, Maine legdélibb csücskében.